

جرم شناسی اطفال و ارزیابی شخصیت اطفال بزهکار

(تاریخ دریافت ۱۳۹۸/۰۵/۰۲، تاریخ تصویب ۱۳۹۸/۰۹/۲۰)

ابراهیم صادق زاده

چکیده

بزهکاری کودکان و نوجوانان واقعیتی انکارناپذیر در جهان است که نیازمند نگرش ویژه در همه حوزه های اجتماع به ویژه نظام حقوقی و قضایی می باشد. سیستم عدالت کیفری کودکان و نوجوانان باید در همه مراحل با بهره جستن از آموزش های جرم شناسی بالینی، آنان را در بازگشت به چرخه طبیعی و عادی زندگی اجتماعی یاری رساند. تشکیل پرونده شخصیت که حاوی اظهار نظر متخصصان مختلف علوم پزشکی، روان شناسی، مددکاری و جرم شناسی است، در کنار پرونده کیفری به منظور اتخاذ واکنش مناسب با شخصیت و منش طفل یا نوجوان ضرورت دارد. اطفال تحت تأثیر افکار، عقاید و رفتار اعضاء خانواده خود، با فرهنگ جامعه خود مانوس شده و شخصیت خود را شکل می دهند. این تأثیرپذیری تاحدی است که در صورت نامطلوب بودن خانواده، ضایعات و خسارات جبران ناپذیری بر ساختمان شخصیت طفل وارد می شود و آینده او را به خطر می اندازد. از این جا مشخص می شود که یکی از عوامل بسترساز ناهنجاری و بزهکاری اطفال در محیط خانواده، از هم گسیختگی خانواده است که عوامل بسیاری از جمله: اختلاف والدین با یکدیگر، فقدان یا جدایی والدین، مشکلات مالی، اعتیاد والدین یا اعضاء خانواده، کمبود ابراز محبت و مسکن زمینه ساز آن است.

واژگان کلیدی: بزهکاری، کودکان و نوجوانان بزهکار، جرم شناسی بالینی، مراجع قضایی،

دادگاه ویژه اطفال

بخش اول: کلیات

آینده کودکان و نوجوانان همواره یکی از دغدغه‌های جوامع بشری بوده، اگرچه علیرغم این، همیشه هم مورد بی‌توجهی و بی‌مهری واقع شده‌اند. تلاش برای پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان در معرض خطر، مبانی حق‌محور دارد. شناسایی عوامل خطر گرایش به بزهکاری و همچنین شناسایی عوامل حمایت‌کننده کودکان و نوجوانان در مقابل این خطرها دو رکن اصلی پیشگیری رشد‌مدار را تشکیل می‌دهند. امروزه، این قشر آسیب‌پذیر در حوزه‌های حقوق و تکالیف، و بزهکاری و بزه‌دیدگی مشمول مقررات، اصول و مطالعات افتراقی است؛ به‌گونه‌ای که فصل مستقلی در رشته‌های فقهی، تجربی و علوم جنایی را به خود اختصاص داده است. آسیب‌پذیری کودکان و نوجوانان که ریشه در نابالیدگی روانی و دماغی و شخصیت در حال شکل‌گیری آنها دارد زمینه اتخاذ رویکرد متفاوتی از سوی حقوق کیفری و جرم‌شناسی را فراهم نموده است. دادرسی ویژه اطفال از مسائل بسیار مهم و مورد توجه است از آنجا که شرایط روانشناختی و خصوصاً رشد عقلی و روانی در این گروه مسئله قابل توجه می‌باشد که از بدو تماس کودک و نوجوان با مقامات انتظامی و قضایی، به لحاظ ارتکاب اعمال مغایر با قانون جزا تا خانمه رسیدگی به اتمام او جریان دارد. وضعیت خاص آسیب‌پذیر اطفال به لحاظ جسمی و روحی ایجاب می‌نماید که سیاست کیفری افتراقی در قبال آنها اتخاذ گردد. در قلمرو حقوق کیفری، طفل دیگر بزرگ و ولی در ابعاد کوچک نیست بلکه انسانی مستقل است که شخصیت، روان و جسم وی در حال شکل‌گیری و رشد است و به همین جهت در برابر بزهکاری و کژمداری و بزه‌دیدگی آسیب‌پذیر است.

بخش دوم: عوامل موثر در بزهکاری اطفال

عوامل گوناگونی در بروز بزهکاری موثر است و تنها نمی‌توان علت خاص و واحدی را برای آن در نظر گرفت. عوامل مختلفی نظیر عوامل اجتماعی، اقتصادی، فیزیولوژیکی و ... در کنار هم باعث می‌شوند که بزهکاری در نوجوانان و اطفال به منصفی ظهور برسد (احدی، ۱۳۹۰).

بند اول: نقش خانواده

دانشمندان با پژوهش‌های اجتماعی، وضع نابسامان محیط خانوادگی را در بروز جرائم تایید کرده‌اند و اذعان داشته‌اند که وضع خانوادگی شخص رابطه‌ی مستقیم با بروز حالت خطرناک و بزهکاری وی دارد. از نظر تحصیلات و مسائل فرهنگی، فرزندان خانواده‌های سطح پایین و متوسط به مراتب بیشتر از فرزندان خانواده‌های روشنفکر و سطح بالای جامعه در معرض ارتکاب جرائم مختلف هستند. بنابراین نباید سیاست جنائی خاص بزهکاران صغیر و نوجوان را از سیاست حمایت خانواده جدا دانست. به عبارت دیگر حمایت درست از نهاد مقدس خانواده و نظارت اساسی و کارشناسانه بر آن سبب کاهش جرائم خاص صغار و نوجوانان خواهد شد. به نظر روانشناسان اگر شخصی در محیط خانواده از نظر رفع نیازهای اساسی جسمی و روانی مانند نیازهای عاطفی ارضا نشود، به احتمال فراوان در آینده‌ای نه چندان دور به طرق مختلف به اعمال ضد اجتماعی دست زند. عدم وجود محبت، ارتباطات صمیمی، تفاهم متقابل و در عین حال وجود تشنج در خانواده، ازهم گسیختگی خانواده، طلاق، فوت والدین و... از جمله عواملی هستند که در وقوع بزه توسط نوجوانان و اطفال موثر است (احدی، ۱۳۹۰). همچنین نحوه تنبیه والدین در مقابل سرپیچی‌های کودک و شلوغ کاری‌های وی نیز طبق بند ۱ ماده ۵۹ قانون مجازات اسلامی و همچنین تبصره ۲ ماده ۴۹ باید همراه با دو شرط باشد. اولاً تادیب اطفال باید در حد متعارف باشد و ثانیاً این تنبیه باید ضرورت داشته باشد.

بند دوم: عوامل اجتماعی

جامعه‌ای که از یک ثبات و پایداری اجتماعی برخوردار نیست و دائماً دچار هرج و مرج و بی-نظمی از قبیل جنگ، شورش، اختلافات طبقاتی، آلودگی هوا، وضع بد سکونت، جمعیت بالا و... باشد، قطعاً شرایط و بستر مساعدی را برای ارتکاب بزه فراهم می‌کند و بالعکس جامعه‌ای

که از یک ثبات و نظم اجتماعی واقعی برخوردار است، می‌تواند به مرور زمان ریشه‌های بزهکاری و عوامل آن را در خود بخشکاند.

بند سوم: عوامل اقتصادی

فقر از عوامل اصلی ایجاد بزهکاری است. کمبود امکانات نظیر امکانات بهداشتی، خوراک، پوشاک و مسکن باعث می‌شود نیازهای اشخاص بر طرف نشده و موجب تحریک و ترغیب آن‌ها به ارتکاب بزه‌های مختلفی می‌شوند. در چنین شرایطی برخی از والدین از کودکان خود برای ارتکاب جرائمی همچون سرقت استفاده می‌کنند و یا با وادار کردن فرزندانشان به تکدی‌گری، آن‌ها را وسیله‌ای برای امرار معاش قرار می‌دهند.

بند چهارم: نقش دوستان و همسالان

از دیگر عوامل موثر در بزهکاری اطفال، دوستی با افراد فاسد و بی‌بند و بار است. نوجوان اغلب رفتار خود را با الگوهای رفتاری دیگر دوستانش همانندسازی می‌کند و به شدت از آنان تاثیر می‌پذیرد. نوجوانی که از خانواده طرد می‌شود برای جبران کمبودهای عاطفی و روانی-اش، برای کسب حمایت و تایید به دوستان هم سن و سال خود روی می‌آورد. وی به دنبال افرادی می‌گردد که مانند خودش هستند. از این رو احتمال دارد با تحریک و تشویق دوستان ناباب خود دست به اعمال ضد اجتماعی و خلاف بزند.

بند پنجم: عوامل روان‌شناختی

روانشناسان عوامل گوناگونی را برای بزهکاری اطفال احصا کرده‌اند. بزهکاری با صفات روانشناختی مختلف و متنوعی همراه است که برخی از آنها عبارتند از هوش کمتر از متوسط، خلق و خوی پرخاشگرانه و روانشناسان ثابت کرده‌اند که بزهکاران نسبت به دیگر افراد به مراتب از عزت نفس پایین‌تری برخوردار بوده‌اند. اگر به گذشته‌ی اطفال و نوجوانان بزهکار

توجه داشته باشیم، خواهیم دید که اکثر قریب به اتفاق آن‌ها، به نحوی از انحاء مورد آزار و اذیت قرار گرفته‌اند. در مباحث روان‌شناختی، این نظریه در بین قشری از روان‌شناسان وجود دارد که اگر کودکی که مورد آزار و اذیت قرار گرفته، فردی برون‌گرا باشد، در آینده خود به طرق مختلفی در مقام انتقام برخواهد آمد. همچنین میزان آزار و اذیت و مدت زمان این آزار و اذیت از عوامل موثر ارتکاب بزه در اطفال و نوجوانان است که این عوامل تحت عنوان کودک آزاری بحث مفصل و جداگانه ای را می‌طلبد که در این مجال نمی‌گنجد و به توضیح مختصر در مورد آن بسنده کردیم (همان).

بخش سوم: بررسی محتویات پرونده‌ی شخصیت اطفال در حقوق ایران

یکی از بنیادی‌ترین حقوق طفل و نوجوان بزه‌کار در مراحل دادرسی، تشکیل پرونده شخصیت و شناسایی شخصیت فردی و شرایط خانوادگی و اجتماعی که در آن به سر می‌برد، است. در همه موارد به جز در مواردی که جرم کم اهمیت است، پیش از آنکه مقام قضایی صالح رأی محکومیت صادر کند، پیشینه، اوضاع و احوالی که نوجوان در آن به سر میبرد و شرایطی را که جرم در آن به وقوع پیوسته است، به درستی بررسی می‌کند تا صدور رأی قضایی از سوی مقام صالح به آسانی انجام گیرد. این پرونده‌ها حاوی اظهار نظر متخصصان مختلف علوم پزشکی، روان‌شناسی، مددکاری و جرم‌شناسی است. در کنار پرونده کیفری به منظور واکنش متناسب با شخصیت طفل یا نوجوان ضرورت دارد اطلاعات روانی، تربیتی و به طور کلی، اطلاعات راجع به گذشته اطفال درج شود. در واقع، بر مبنای پرونده شخصیت که در کنار پرونده کیفری متهم تشکیل می‌شود، موارد مهمی مانند جنسیت، حسن سابقه، سوء سابقه، وضع جسمانی و روانی، و وضع اقتصادی فرد و خانواده بیان می‌شود. تشکیل چنین پرونده‌ای که بر اساس آن شخصیت متهم و محکوم

ارزیابی می‌شود، میتواند در نحوه و میزان مجازاتی که هم به اصلاح متهم منجر شده و هم به نفع جامعه باشد، کمک کند.

بخش چهارم: آثار پرونده شخصیت اطفال و نوجوانان در مراحل دادرسی کیفری ایران

در اینجا به آثار پرونده اطفال و نوجوانان در سه مرحله تحقیقات مقدماتی، مرحله صدور رأی و تعیین مجازات و مرحله اجرای حکم می‌پردازیم.

بند اول: مرحله تحقیقات مقدماتی

مرحله تحقیقات مقدماتی شامل مجموعه اقدامات و تحقیقاتی است که از سوی ضابطان دادگستری رأساً یا به دستور و حسب ارجاع مقامات قضایی، یا از سوی قضات تحقیق و سایر مقامات صالح قضایی انجام می‌گیرد و هدف اصلی آن آماده کردن پرونده تسهیل و تسریع در رسیدگی در دادگاه است (آشوری، ۱۳۸۰). در حقوق کیفری ایران تا قبل از تصویب قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲، ضرورت تشکیل پرونده شخصیت در مرحله تحقیقات مقدماتی به طور صریح در مواد قانونی بیان نشده بود، ولی در بعضی مواد از جمله مواد ۲۲ و ۲۵ قانون مجازات اسلامی مصوب ۷۵ و مواد ۳۸، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۶۴ و... قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ مطرح شده است. پرونده شخصیت در همه مراحل دادرسی به ویژه مرحله تحقیقات مقدماتی، می‌تواند مفید و مؤثر باشد. اطلاع از حقایق مربوط به متهم موجب می‌شود از همان ابتدا، بازپرس یا قاضی در طرح پرسش‌ها و بازجویی، روش‌های مناسب فردی را به کار گیرد و واکنش مناسب با شخصیت بزهکار را اعمال کند (نجفی‌توانا، ۱۳۸۸). در ماده ۲۸۶ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲، تشکیل پرونده شخصیت برای اطفال و نوجوانان توسط دادسرا در جرائم درج‌ات یک تا شش الزامی است. در قانون یادشده، نهادهای تعلیق تعقیب و قرار بایگانی شدن پرونده پیش-

بینی شده است تا مقام قضایی در صورت فقدان سابقه مؤثر کیفری، ملاحظه وضع اجتماعی، سوابق متهم و اوضاع و احوالی که موجب وقوع جرم شده است، این نهادها و قرارها را به کار گیرد (یوسفی مراغه‌ای و عزیزی، ۱۳۹۳). طبق ماده ۱۳۴ قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۷۸ در صدور قرارهای تأمینی کیفری، قاضی دادسرا باید به شخصیت متهم توجه و آن را مدنظر قرار دهد. توجه به شخصیت متهم در صدور قرار تأمین بسیار اهمیت دارد زیرا مقام تحقیق پس از تفهیم اتهام به منظور تضمین حضور بموقع متهم در مواقع لزوم و جلوگیری از فرار او، به ناچار باید با صدور قرار تأمین مناسب این مهم را تأمین کند و امکان آن فقط با آشنایی با شخصیت متهم میسر است، تحقیق و بازجویی از افرادی با شخصیت‌های غیرعادی، مثل سادیست‌ها باید به طور فنی، علمی و با استمداد از مددکاران و روان‌کاوان انجام گیرد.

بند دوم: مرحله صدور رأی و تعیین مجازات

تشکیل پرونده شناسایی شخصیت در مرحله صدور حکم و تعیین مجازات، آثار زیادی برای شخص متهم یا مجرم خواهد گذاشت. این آثار می‌تواند در فردی کردن مجازات‌ها و به کارگیری نهادهای تعویق صدور حکم و تعلیق اجرای مجازات و نوسان‌سازی مسئولیت کیفری باشد. طبق مواد ۳۷، ۳۸ و ۳۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ درباره تخفیف مجازات، مواد ۴۰ الی ۴۵ قانون یادشده درباره تعویق صدور حکم، مواد ۴۶ الی ۵۵ قانون مجازات اسلامی درباره تعلیق مجازات، مجازات‌های جایگزین و جز آن، شناسایی شخصیت متهم یا مجرم در این مرحله لازم و در نهادهای اعلامی یادشده و صدور آن‌ها مؤثر است. این نهادها برای جلوگیری از تکرار جرم و جلوگیری از به وجود آمدن مجرم‌ان به عادت و درمان و اصلاح بعضی از مصادیق افراد دارای شخصیت خاص و غیرعادی مطرح شده است تا مقام قضایی اشراف کافی به ابعاد مختلف شخصیت مجرم نداشته باشد، نمی‌تواند

از این نهادها استفاده بهینه و مفید برای اصلاح و بازسازی مجرم کند. قانون‌گذار در ماده ۲۸۶ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ تشکیل پرونده شخصیت درباره اطفال و نوجوانان را توسط دادگاه اطفال و نوجوانان الزامی داشته است.

بند سوم: مرحله اجرای حکم

توجه به شخصیت بزهکار در مرحله اجرای حکم از قبل مورد توجه قانون‌گذار بوده و حتی تشکیل پرونده شناسایی شخصیت الزامی شده است. تا قبل از تصویب قانون آیین دادرسی کیفری جدید، تشکیل پرونده شخصیت پس از محکومیت پیش‌بینی شده است و در مرحله تحقیقات مقدماتی و صدور حکم و تعیین مجازات چنین الزامی وجود نداشت. قانون‌گذار در ماده ۵۸ قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ شرایط اعطای آزادی مشروط را تعیین کرده است. اولین شرط این است که زندانی در مدت اجرای مجازات همواره حسن اخلاق و رفتار از خود نشان دهد. همچنین، بند ب ماده ۵۸ «اینکه پس از آزادی دیگر مرتکب جرمی شود» از مراجعه به پرونده شخصیت که حاصل اظهار نظر متخصصان مربوطه است، به دست می‌آید. ماده ۲۴ آیین‌نامه کمیسیون عفو و تخفیف مجازات محکومین مصوب ۱۳۸۷ نیز به اصلاح مجرم و توجه به شخصیت محکوم‌علیه و خانواده وی اشاره کرده است. لازمه اظهار نظر اعضای کمیسیون‌های استانی و مرکزی، شناسایی شخصیت مجرم است و شناسایی شخصیت مجرم نیز با تشکیل پرونده شناسایی شخصیت در کنار پرونده قضایی امکان‌پذیر خواهد بود. همچنین، قانون‌گذار در مرحله اجرای مجازات حبس به منظور شناسایی زندانیان و طبقه‌بندی آنان تشکیل پرونده شخصیت را لازم و ضروری دانسته است. مواد ۴۷ و ۶۴ و آیین‌نامه زندان‌ها مصوب ۱۳۸۴، مسئولان زندان‌ها را موظف کرده است درباره پیشینه زندگی محکومان از دوره طفولیت در محیط‌هایی مانند خانواده، مدرسه، محل کار و جز آن تحقیقاتی را انجام دهند و گزارش کاملی با اظهار نظر خود تهیه، و اطلاعات

تهیه شده را در پرونده زندانی منعکس کنند تا در شورای طبقه‌بندی مطرح شود (معاونت تدوین تنقیح و انتشارات قوانین و مقررات معاونت ریاست جمهوری، ۱۳۹۲).

بخش پنجم: محتویات پرونده شخصیت اطفال و نوجوانان در نظام کیفری ایران

با توجه به ماده ۲۸۶ قانون آیین دادرسی کیفری جدید، به صراحت لزوم تشکیل پرونده شخصیت پذیرفته شده است. قانون‌گذار ایران تا قبل از تصویب مواد ۲۰۳ و ۲۸۶ قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲، توجهی جدی و سزاوار به تحقیق پیرامون وضعیت روحی و روانی متهم یا محیط خانوادگی و اجتماعی وی نکرده و فقط در برخی موارد، تخفیف مجازات متهم را منوط به توجه به وضعیت خاص او کرده است. پرونده شخصیت می‌تواند حاوی گزارشی از اظهار نظر متخصصان روان‌شناسی کودک، پزشک، روان‌کار و مددکار اجتماعی در زمینه وضعیت روحی و روانی، جسمی، شرایط و موقعیت خاص اجتماعی و خانوادگی اطفال و نوجوانان تحت پیگرد قضایی باشد و بر مبنای این پرونده شخصیت موارد مهمی مانند جنسیت، حسن یا سوء سابقه، وضع جسمانی و روانی، وضع اقتصادی فرد و خانواده او ذکر می‌شود (محسنی، ۱۳۸۲). برای تشکیل پرونده شناسایی شخصیت اطفال و نوجوانان بزه‌کار، متخصصان جرم‌شناسی و کیفرشناسی، مددکار اجتماعی، روان‌شناس، روان‌پزشک و مراجعان همکاری می‌کنند و نتیجه را به طور کتبی ضمیمه این پرونده می‌کنند. بر حسب مواد ۴۷، ۴۸ و ۶۳ آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی مصوب ۱۳۸۴ در هر زندان قسمتی به نام تشخیص به منظور شناخت شخصیت زندانیان و طبقه‌بندی آن‌ها با به کارگیری خدمات کارشناسان متخصص تشکیل می‌شود که تهیه و تنظیم و نگهداری پرونده شخصیت زندان به شرح مواد بعدی به عهده این قسمت است و حسب ماده ۶۴ آیین‌نامه یادشده محکومان حداکثر دو ماه در قسمت

پذیرش و تشخیص تحت آزمایش‌های پزشکی، روان‌پزشکی، آزمون‌های روان‌شناسی و شناخت شخصیت و استعداد قرار گرفته و میزان سلامت جسمانی، روانی، معلومات و اطلاعات مذهبی، علمی و فنی آنان از نظر شناخت شخصیت بررسی و تعیین می‌گردد (فرج‌الهی، ۱۳۸۲). مددکاران اجتماعی طبق موازین اسلامی درباره سوابق زندگی تحقیقات لازم را به عمل می‌آورند، گزارش کاملی از گذشته محکوم از دوران طفولیت تا زمان تنظیم گزارش در محیط‌های مختلف خانوادگی، تحصیلی، محلی، حرفه‌ای و غیره را با اظهار نظر خود تهیه می‌کنند. در انقضای مدت اقامت زندانی در قسمت پذیرش و تشخیص، همه گزارش‌های متخصصان در پرونده او متمرکز می‌شود تا در شورای طبقه‌بندی مطرح شود (علوی، غابدینی، ۱۳۹۵). طبق ماده ۲۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲، پرونده شخصیت متهم به طور مجزا از پرونده عمل مجرمانه تشکیل می‌شود و حاوی مطالب زیر است :

الف) گزارش مددکار اجتماعی درباره وضع مادی، خانوادگی و اجتماعی متهم ؛ ب) گزارش پزشکی و روان‌پزشکی. معمولاً نکات مهمی که باید در پرونده شناسایی شخصیت بیان شود، عبارت‌اند از ۱- ساختمان بدنی و جسمی و زیست‌شناسی متهم ؛ ۲- نتیجه معاینه متهم از نظر روحی و روانی و انحرافات ؛ ۳- وضع اخلاقی و خانوادگی، اجتماعی، فرهنگی و چگونگی تعلیم و تربیت متهم (محمدیان و رضاپور، ۱۳۹۲).

نتیجه‌گیری

اطفال تحت تأثیر افکار، عقاید و رفتار اعضاء خانواده خود، با فرهنگ جامعه خود مانوس شده و شخصیت خود را شکل می‌دهند. این تأثیرپذیری تا حدی است که در صورت نامطلوب بودن خانواده، ضایعات و خسارات جبران‌ناپذیری بر ساختمان شخصیت طفل وارد می‌شود و آینده او را به خطر می‌اندازد. از این جا مشخص می‌شود که یکی از عوامل بسترساز ناهنجاری و بزهکاری اطفال در محیط خانواده، از هم گسیختگی خانواده است که عوامل بسیاری از جمله: اختلاف والدین با یکدیگر، فقدان یا جدایی والدین، مشکلات مالی، اعتیاد والدین یا

اعضاء خانواده، کمبود ابراز محبت و مسکن زمینه‌ساز آن است. در نظام حقوقی امروز ما، بررسی پیرامون شخصیت متهم در مراحل پنج گانه دادرسی باید انجام بگیرد، ولی فقط در مرحله اجرای حکم در کانون اصلاح و تربیت در زندان به تشکیل پرونده شخصیت توجه شده است. اکثر حقوق دانان و جرم شناسان معتقدند در رسیدگی به جرائم اطفال و نوجوانان باید به شخصیت آنان توجه شود تا حکم صادره در حق مجرم با علم یقین و عادلانه باشد. پرونده شخصیت از دستاوردهای جرم شناسی است که از مجموعه اطلاعات شخصی و خانوادگی متهمان و مجرمان در دستگاه قضایی و زندان تشکیل میشود و هدف از آن دستیابی به اهداف مجازات ها، فردی کردن مجازات ها و تطبیق اعمال مجازات بر شخصیت فرد است. شناسایی شخصیت و کامل بودن آن و به کارگیری نظرهای کارشناسان، به ویژه مددکاران اجتماعی نقشی مهم در شناسایی شخصیت اطفال و نوجوانان و فردی کردن مجازات ها و اقدامات تأمینی و تربیتی، و اصلاح آنان دارد و باید قانون گذار و نیز مجریان اهمیت خاصی برای آن قائل شوند. همان طور که قانون مجازات اسلامی مصوب، به طور تلویحی لزوم تشکیل پرونده شخصیت را پذیرفته و قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ نیز به الزامی بودن آن درباره اطفال و نوجوانان تا درجه ششم تصریح کرده است. با مطالعه منسجم و پیوسته در پرونده های شخصیت در حقوق کیفری و تبیین کیفیت تأثیر گذاری این پدیده بر نهادهای عدالت کیفری، این نتیجه حاصل میشود که اتخاذ هرگونه سیاست قضایی کارآمد و مفید بی توجه به شناخت اختلال های شخصیت مجرمان، ریشه یابی و درمان آن امکان پذیر نیست. باید در تصویب قانون به امکانات و شرایط موجود و امکان اجرایی کردن آن توجه کرده و آن را بومی سازی کنند. قانون گذار و مجریان، به ویژه قضات باید عوامل مؤثر بر تشکیل شخصیت و عوامل مؤثر بر بزهکاری اطفال و نوجوانان را شناسایی و در محتویات پرونده شناسایی شخصیت در کنار پرونده کیفری پیش بینی، تکمیل و بررسی آن را الزامی و برای این امر فرم های خاص تهیه کنند و در اختیار قضات قرار دهند و برای تنظیم نکردن آن ضمانت کیفری تعریف شود.

منابع و مأخذ

- ۱) احدی، حسن، نیک چهر، مجتبی (۱۳۹۰)، روانشناسی رشد نوجوانی و جوانی، تهران: انتشارات جنگل، چاپ اول.
- ۲) احدی، حسن، محسنی، نیک چهر (۱۳۸۰)، روانشناسی رشد، مفاهیم بنیادی در روانشناسی نوجوانی و جوانی، تهران: پردیس، جلد اول
- ۳) آشوری، محمد (۱۳۹۲)، عدالت کیفری ۲، مجموعه مقالات، تهران: انتشارات دادگستر.
- ۴) آشوری، محمد (۱۳۸۲)، جایگزین های زندان یا مجازات بنیادین، تهران: نشر گرایش، جلد اول.
- ۵) آشوری، محمد، (۱۳۸۲)، جایگزین های زندان یا مجازات های بینابین، چاپ اول، تهران: نشر انتشارات گرایش
- ۶) نجفی توانا، علی (۱۳۸۲)، نا به هنجاری و بزهکاری اطفال و نوجوانان، انتشارات راه و تربیت وابسته به مرکز آموزشی و پژوهشی سازمان زندان ها، چاپ اول.
- ۷) آشوری، محمد (۱۳۹۲). جایگاه پرونده شخصیت در فرایند پیشگیری از پایدارشدن بزهکاری جوانان. فصل نامه حقوق دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره ۴۳، شماره ۱، صفحات ۲۱۳-۱۹۵.
- ۸) علوی، سید محمد تقی، عابدینی، غلامرضا (۱۳۹۵)، بررسی محتویات پرونده ی شخصیت اطفال و نوجوانان در حقوق ایران، فصلنامه حقوق جزا و سیاست جنایی، بهار و تابستان، شماره ۳، از صفحه ۹۷ تا ۱۱۹.
- ۹) یوسفی مراغه ای، مهدی و عزیزی، امیر (۱۳۹۳)، قانون آیین دادرسی کیفری، چاپ دوم، تهران، انتشارات خرسندی.
- ۱۰) حمدیان، سارا و محمدرضاپور، بابک (۱۳۹۲)، لزوم تشکیل پرونده شخصیت در فرایند دادرسی کیفری ایران، پزشکی قانونی، دوره ۱۹، شماره های ۲ و ۳، صفحات ۳۲۹-۳۴۰.